EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.12.2020
COM(2020) 799 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Poročilo o izdaji izvoznih dovoljenj za leto 2019 v skladu z Uredbo o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje

1. Uvod

Cilj Uredbe (EU) 2019/125 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje ([1]) (v nadaljnjem besedilu: Uredba) je preprečevanje smrtne kazni na eni strani ter mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja v državah zunaj EU na drugi strani. Uredba razlikuje med blagom, ki:

- je neločljivo povezano z zlorabo in se z njim nikakor ne sme trgovati (Priloga II) ali
- lahko ima zakonit namen, na primer oprema za kazenski pregon (Priloga III) in blago za terapevtske namene (Priloga IV).

Za trgovanje s takšnim blagom veljajo določene omejitve.

Člen 26(3) Uredbe določa, da morajo države članice pripraviti javno letno poročilo o svojih dejavnostih. Poročilo mora vsebovati podatke o številu prejetih vlog, o blagu in državah, obravnavanih v teh vlogah, ter o odločitvah glede teh vlog. Člen 26(4) določa, da mora Komisija pripraviti letno poročilo, v katerem so vsebovana letna poročila o dejavnostih, ki so jih objavile države članice, in ga objaviti.

To poročilo Komisije vsebuje informacije o dejavnostih držav članic v zvezi z izdajo dovoljenj za izvoz blaga v letu 2019 ([2]), ki bi se lahko uporabilo za mučenje ali smrtno kazen.

Vse države članice so poročale o številu izvoznih dovoljenj, izdanih in zavrnjenih v skladu s členoma 11(1) in 16(1), ter o blagu in namembnih državah ali ozemljih, na katera se nanašajo. V večini primerov so pristojni organi v državah članicah poročali tudi o številu ali količini blaga, za katero so bila izdana izvozna dovoljenja, in kategorijah končnih uporabnikov, ki jim je bilo to blago dobavljeno.

Dovoljenja na podlagi Uredbe (EU) 2019/125

Člena 11(1) in 16(1) Uredbe (EU) 2019/125 zahtevata dovoljenje za izvoz ([3]) blaga iz Priloge III (člen 11(1)) oziroma Priloge IV (člen 16(1)).

V Prilogi III je našteto določeno blago, ki bi se lahko uporabilo za mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje. Blago iz Priloge III se uvršča pod naslednje razdelke: blago, zasnovano za obvladovanje oseb; orožje in naprave, zasnovani za obvladovanje nemirov

1 UL L 30, 31.1.2019, str. 1.

2 To poročilo ne vsebuje informacij o tem, kako izvozniki uporabljajo splošno izvozno dovoljenje Unije za izvoz blaga iz Priloge IV (Priloga V k Uredbi (EU) 2019/125).

3 Člen 2(d) Uredbe (EU) 2019/125 opredeljuje „izvoz“ kot „vsak premik blaga iz carinskega območja Unije, vključno s premikom blaga, za katerega se zahteva carinska deklaracija, in s premikom blaga, potem ko je to bilo skladiščeno v prosti coni v smislu Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta“.

ali za samozaščito, ter orožje in oprema za razširjanje kemičnih snovi za onesposobitev ali dražilnih kemičnih snovi, ki se uporabljajo za obvladovanje nemirov ali za samozaščito, ter nekatere sorodne snovi.

V Prilogi IV so naštete nekatere kemikalije, ki bi se lahko uporabljale za vbrizganje smrtonosnega odmerka.

Za izvoz blaga iz Priloge IV je treba pridobiti dovoljenje od pristojnih organov zadevne države članice iz Priloge I k Uredbi, razen kadar se za njegov izvoz uporablja splošno izvozno dovoljenje Unije iz Priloge V.

Izvoz v namembne države, navedene v splošnem izvoznem dovoljenju Unije, se običajno lahko opravi, ne da bi bilo treba pridobiti individualno ali globalno dovoljenje, ki ga izda država članica. Pri tem se je država nečlanica EU doslej načeloma vključila v Prilogo V, če je ratificirala ustrezni mednarodni sporazum z zavezo o odpravi smrtne kazni za vsa kazniva dejanja. Za države, ki niso v Svetu Evrope, to pomeni, da je zadevna država brez pridržka ratificirala drugi fakultativni protokol k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah.

Če pa obstaja utemeljen sum glede izvoznikove zmožnosti za izpolnjevanje pogojev dovoljenja ali zakonodaje o nadzoru izvoza, lahko pristojni organ izvozniku prepove uporabo splošnega izvoznega dovoljenja Unije.

Člen 20(2) Uredbe (EU) 2019/125 določa, da je izvozno dovoljenje, ki ga izda država članica, lahko individualno dovoljenje (dovoljenje za izvoz enemu končnemu uporabniku ali prejemniku v državi nečlanici EU) ali globalno dovoljenje (dovoljenje za izvoz enemu ali več natančno določenim končnim uporabnikom ali distributerjem v eni ali več natančno določenih državah nečlanicah EU) ([4]).

Členi 3, 4 in 5 Uredbe prepovedujejo izvoz, uvoz in tranzit blaga iz Priloge II. Pristojni organi lahko odobrijo odstopanje od prepovedi, vendar le, če se dokaže, da bo zadevno blago zaradi svojega zgodovinskega pomena uporabljeno izključno za namene javne razstave v muzeju (v državi nečlanici EU ali, v skladu s členom 4, v državi članici).

2. Izdana in zavrnjena dovoljenja

Za leto 2019 je bilo skupno sporočenih 285 dovoljenj, izdalo pa jih je 11 držav članic. Druge države članice so Komisijo obvestile, da niso prejele nobene vloge za dovoljenje v skladu z Uredbo.

Ker opredelitvi individualnega dovoljenja in globalnega dovoljenja iz člena 2 Uredbe ne vsebujeta kvantitativnega elementa, iz navedenega števila izdanih dovoljenj ni

4 Člen 2(p) v celoti opredeljuje pojem „individualno dovoljenje“. Člen 2(q) v celoti opredeljuje pojem „globalno dovoljenje“.

mogoče sklepati o številu ali količini blaga, na katero se ta dovoljenja nanašajo. Informacije, ki jih države članice predložijo Komisiji, običajno tudi ne razlikujejo med individualnimi dovoljenji in globalnimi dovoljenji.

V skladu z Uredbo morajo pristojni organi preveriti, ali pri izvoznem dovoljenju obstajajo znaki, da bi se blago v primeru izvoza lahko uporabilo za mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje (Priloga III) ali za izvršitev smrtne kazni (Priloga IV). Zato člen 20(8) Uredbe določa, da mora pristojni organ prejeti „popolne informacije, zlasti o končnem uporabniku, namembni državi in končni uporabi blaga“.

Države so poročale, da so leta 2019 zavrnile šest vlog ([5]) za izvozno dovoljenje. Zavrnjene vloge iz leta 2019 so se nanašale na določene načrtovane posle s strankami v Bosni in Hercegovini, na Kitajskem, v Indiji, Izraelu, Nigeriji in Nigru. V nedovoljene posle je bilo vključeno predvsem blago iz oznake 3.1 Priloge III ([6]). Pri načrtovanem izvozu v Nigerijo je šlo za blago, navedeno v oznaki 3.6 Priloge III ([7]). Pri načrtovanem izvozu v Indijo je šlo za blago, navedeno v Prilogi IV (*tiopental*).

Členi 3, 4 in 5 Uredbe prepovedujejo izvoz, uvoz oziroma tranzit blaga iz Priloge II. Uredba omogoča, da pristojni nacionalni organi odobrijo odstopanje od prepovedi, vendar le, če se dokaže, da bo zadevno blago zaradi svojega zgodovinskega pomena uporabljeno izključno za namene javne razstave v muzeju (v državi nečlanici EU ali, v skladu s členom 4, v državi članici). Pristojni organi so sporočili, da takih odstopanj leta 2019 niso odobrili.

Priloga 1 k temu poročilu vsebuje informacije o številu izvoznih dovoljenj, ki so jih pristojni nacionalni organi izdali v letu 2019, razčlenjenih po kategorijah blaga (Priloga III in Priloga IV). Izvoz na podlagi splošnega izvoznega dovoljenja Unije (Priloga V k Uredbi (EU) 2019/125) ni vključen v informacije o številu izdanih dovoljenj.

Priloga 2 vsebuje informacije o številu odobrenih in zavrnjenih vlog v obdobju 2017–2019.

Priloga 3 vsebuje informacije o najpogosteje sporočenih namembnih državah ali ozemljih odobrenega izvoza.

Prilogi 4 in 5 vsebujeta pregled blaga, za katero so bila izdana izvozna dovoljenja, ter namembnih držav ali ozemelj in sporočene končne uporabe tega blaga.

3. Končni uporabniki

Informacije, ki jih je prejela Komisija, omogočajo razlikovanje med končno uporabo za kazenski pregon, znanstvene in zdravstvene namene (v bolnišnicah in za

5 Število zavrnitev v letu 2019 se razlikuje od števila v poročilu o pregledu (COM(2020) 343), saj vključuje podatke, ki ob zaključevanju poročila niso bili na voljo.

6 Blago, navedeno v Prilogi III pod oznako 3.1: prenosno orožje in oprema za sproščanje odmerka kemične snovi za onesposobitev ali dražilne kemične snovi.

7 Blago, navedeno v Prilogi III pod oznako 3.6: fiksna ali namestljiva oprema za razširjanje agensov za onesposobitev ali dražilnih agensov, ki zajema široko območje.

veterinarsko uporabo) ter končno uporabo s strani varnostnih podjetij in trgovskih podjetij.

Priloga 6 vsebuje povzetek informacij, ki jih je Komisija prejela o končni uporabi dovoljenega izvoza v letu 2019.